

Roskilde Fjord

fra Gershøj til Lejre Vig

Roskilde Fjord

Egnen fra Gershøj landsby til Lejre Vig byder på mange smukke oplevelser. Lawandede kyster med store rørskovsbevoksninger grænser ud til Roskilde Fjord. Området er et åbent, småbakket landsbrugsland, præget af små landsbyer, mange hegn og fiskerlejerne Gershøj og Lyndby. Roskilde Fjord er udpeget som et internationalt beskyttelsesområde.

Overnatningsmuligheder

På strækningen fra Gershøj til Lejre Vig ligger tre overnatningspladser. Gæster fra såvel land- som vandsiden må overnatte i vejry eller i små telte 1-2 nætter indenfor de anviste arealer.

Ved Gershøj: To teltpladser helt ud til vandet, den ene med vejry. Bygning med handicap-toilet og vand. Følg afmærkning.

Ved Ørbæk: Et vejry ved ROAR-hytten helt ud til vandet. Følg afmærkningen.

Ved Lyndby Strand: Et teltareal helt ud til vandet. Toilet og vand i det „gule badehus“. Følg afmærkning.

Teltpladserne kan benyttes uden tilmelding og betaling. Yderligere oplysninger: www.friluftskort.dk

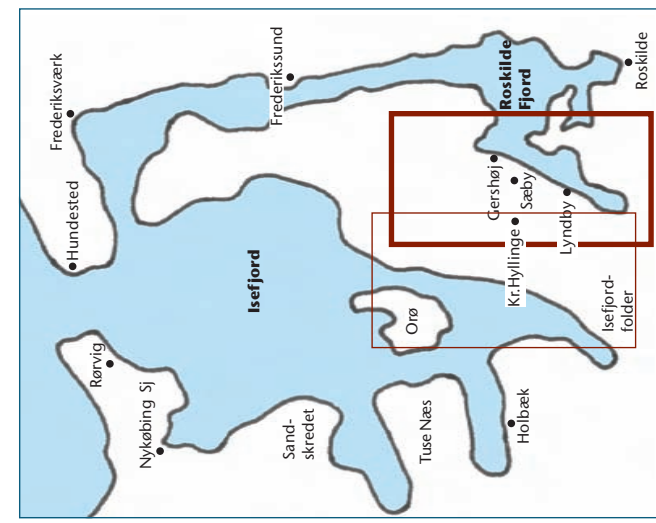
Færdselsregler

Man må færdes langs kysten, når blot man holder sig til strandbredder. Efter naturbeskyttelsesloven må man færdes til fods eller på cykel på veje og stier i skove og i det åbne land. Det er ligeledes tilladt at færdes til fods på udrykede, uindhegnede arealer uden for skove. Færdsel sker på eget ansvar. Når man således færdes rundt på egnen eller går langs kysten, foregår det ofte på privat ejendom, og derfor er det særlig vigtigt, at man viser hensyn. Hunde skal føres i snor hele året rundt, og husk ikke at smide papir og andet affald.

Signaturforklaring

- Anbefalet cykelrute
- Anbefalet vanderute
- - - Cykelsti langs landevej
- Fjordstien, afmærket
- Spor i landskabet
- 6 Seværdigheder
- Gravhøj med adgang
- ⚖ Camping
- 🏠 Teltplads
- 🏨 Hotel/kro

Kort 1:50.000
KMS 1992/KD 86.1021 Copyright
0 km 1 km 2 km
NORD

Roskildefoto: Udsigten over Roskilde Fjord med Gershøj i forgrunden. Foto: Ole Malling. Reklamation: Charlotte Høstet. Grafisk design: Jette Sommer. Udgivet af Roskilde Amt, 2006. Repro og tryk: Schwitzler A/S. ISBN 87-800-695-3

Lejre Vig med Skovholmene i Roskilde Fjord

Roskilde Fjord og Gershøj fiskerleje (1)

Roskilde Fjord har gennem tiden spillet en væsentlig rolle for fiskeri, jagt og samfærdsel. I dag anvendes fjorden primært til fritidssejlad og ålefiskeri. Fjorden er også et vigtigt levested for vandfugle. Gershøj fiskerleje kan fortælle historie om fiskeriet før og nu. Man kan her opleve et broget billede af fiskerjoller, bundgarnspæle, reb, sejlbåde samt net, der hænger til tørre på stejlepladsen (stejle=stav). I Gershøj bor en del bierhvervs- og fritidsfiskere. De fanger fortrinsvis ål, som eksporteres til en række europæiske lande. I den nordlige del af fjorden nord for Frederikssund fanges stadig sild og fladfisk.

I det 19. og 20. århundrede var fiskerlejet anløbsplads for færger, der sejlede varer, bønder og rejsende til Roskilde, Selsø eller Lyndby. Færgefarten opstod i 1600-tallet mellem Gershøj og Bognæs på grund af godsernes behov for varetransport. Færgeruten blev nedlagt i 1950'erne. Færgefarten fik stor betydning for hele egnen, og førte til at Gershøj i 1870 fik egen kongelig privilegeret kro. I 1920'erne fik den navnet Gershøj Kro og Badehotel. Kroen ligger stadig i fiskerlejet. Kroen tilbyder værelser og ferielejlighed fra maj til september. Restauranten er åben for individuelle måltider eller større selskaber.

Gershøj Kirke (1)

Fra fiskerlejet går den smalle havnevej op til bygaden. Gershøj rummer flere velbevarede bindingsværkshuse. Nord for byen og med udsigt over fjorden ligger den rødkalkede kirke. Kalken dækker over de oprindelige romanske frådstensmure. Inde i kirken findes bl.a. smukt udskårne stolegavle og to herskabsstole fra 1500-tallet med initialerne H.O.R.K. og F.B.K. fra grundlæggeren af Krabbesholm, Hr. O. Rosenkrantz og Fru Birgitte Krabbe. Kirken forblev under Krabbesholm indtil 1911, hvor den overgik til selveje. Det lange bindingsværkshus ved kirken fungerede tidligere som arbejderboliger for Krabbesholm. Fra kirken og fra havnen er der en afmærket sti til Skt. Laurentii Kilde, hvortil syge valfartede for at blive helbredt.

Gershøj Kirke

Fjordens fugleliv

Roskilde Fjord er et af Danmarks vigtigste områder for vandfugle. Det lavvandede område med krebsdyr og muslinger samt de mange øer og holme gør fjorden attraktiv som yngle- og rastelokalitet. På de ca. 30 øer og holme yngler hvert år 20.000 par fugle, fortrinsvis måger, svaner, terner, klyder, strandskader, viber og i mindre omfang edderfugle, skalleslugere, skeænder, grågæs og rødben. Uden for yngletiden fungerer fjorden som raste- og fourageringsområde for godt 50.000 vandfugle. Øerne er fredede, og færdsel er forbudt i yngletiden fra 1. april-15. juli på øer og holme samt i en 50 m zone rundt om disse. Roskilde Fjord og kystnære områder er udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde og EF-Habitatområde, hvilket forpligter Danmark til at beskytte fjordens fugle og øvrige dyre- og planteliv.

Stejleplads i Gershøj Havn

Krabbesholm Gods (2)

Krabbesholm Gods blev oprettet i 1673 af Baron Oluf Rosenkrantz til Egholm, af jorder fra landsbyen Vinderup, der var lagt øde under svenskekrigene i 1658-1660. Krabbesholm blev opkaldt efter baronens hustru, Birgitte Krabbe. Ejendommen havde indtil 1806 samme ejer som Engholm Gods, og der blev derfor ikke opført nogen hovedbygning. Først i 1853 opførte justitsråd Lars Trolle den nuværende 2-etages bygning i gotisk stil. Før den tid havde Krabbesholm en ejer af borgerlig afstamning, mægler og senere direktør Nicolai Abraham Holten fra København. Han satte et særligt præg på egnen. Mange gårde i Gershøj og Sæby landsbyer, der stadig hørte under Krabbesholm, blev istandsat. Det var i de store landboreformers tid omkring 1800-tallet med udskiftning og udflytning af landsbyernes gårde. N. A. Holten fik i den forbindelse bønderne til at plante træer ved gårdene, anlægge haver og stengærder. Sæby Landsby er stadig præget af stengærder og gamle store træer. Krabbesholm Skov blev ligeledes plantet af N. A. Holten i 1930. Skoven er omgivet af et meget smukt stengærde. Krabbesholm har siden 1939 tilhørt ejendomsselskabet De Forenede Kulimportører A/S.

Holtensminde (Sæbyhuse) (3)

Syd for Krabbesholm Skov ligger Holtensminde, der er en række meget velholdte bindingsværkshuse. Som en konsekvens af udskiftningen i begyndelsen af 1800-tallet mistede de jordløse husmænd deres græsningsret på det tidligere fællesejede overdrev. Husmænd fra Sæby fik derfor tildelt små lodder i udkanten af byens jorde, hvor N. A. Holten lod husrækken opføre.

Sæby Landsby (4)

Sæby Landsby er en af Sjællands bedst bevarede landsbyer med forte, gadekær og en lidt usædvanlig kirke. Landsbyen ligger midt på sin jord med dyrkede marker ud til fjorden. Hegn, markskel, veje og stengærder stråler ud fra byen og vidner om 1800-tallets udskiftningshistorie. „Sæ“ er det gamle danske ord for sø. Byen har formentlig fået sit navn efter beliggenheden ved Roskilde Fjord. Blandt byens velbevarede bygninger er den gamle skole, som blev bygget af

Holtensminde

Sæby Landsby

N. A. Holten i 1830. Skolen huser i dag Bramsnæs Museum og Arkiv. Ved siden af kirken ligger den fredede præstegård.

Sæby Kirke (4)

Sæby Kirke er ofte blevet kaldt Hornherreds domkirke med sine høje mure, to sideskibe, apsis og majestætisk tårn. Det fortælles, at en stor del af den gamle kirke styrtede sammen juleaften i året 1823. Kirkens ejer, N. A. Holten, genopførte kirken i dens nuværende omfang. De tilbageværende dele af det romantiske frådstensskib, sengotiske tilbygninger og tårn blev skalmuret. Kirken blev tegnet af arkitekt C. F. Koch, der var konduktør ved genopførelsen af Vor Frue Kirke i København. C. W. Eckersbergs altertavle og G. P. Hetsch's døbefont er blandt det faste interiør, der helt igennem er præget af ombygningen i 1824.

Haldrup Grund (5)

Dette dejlige lille kystareal er et offentligt fredet område, der rummer lille teltplads, klubhus for Lyndby Jollesejlkub samt arbejdsplads for Maritimt Forsøgscenter. Sidstnævnte bygger vikingskibe og arrangerer udflugter. Alle kan færdes i området og benytte teltpladsen samt „det gule badehus“, som har toiletter og omklædningsrum. Kunstneren A. Haldrup ejede tidligere ejendommen.

Lyndby Landsby (6)

Lyndby er speciel fordi byen i mange hundrede år hørte under flere godser. Byen var spittet op mellem Ledreborg, Lindholm, præsteembedet og Københavns Magistrat. Lyndby kirke blev bygget i 1250 og er sognets ældste bygning. Den er formentlig bygget af områdets storbønder. Kirken ligger markant placeret tæt ved Lejre Vig, i god læ for vestenvinden. Ligesom det er tilfældet med Gershøj Kirke har den været anvendt som sømærke og har således haft en central funktion udover den rent kirkelige. Et andet markant monument i byen er gravhøjen Bauehøj fra Bronzealderen.

Egnens øvrige landsbyer (7)

Egnen har en række velbevarede landsbyer, som kan give indtryk af landsbyerne fra tiden før udskiftningen, der foregik i begyndelsen af 1800-tallet. Det drejer sig om landsbyerne Nørre Hylinge, Kyndeløse, Jenslev og Torkilstrup. Før udskiftningen havde bønderne deres gårde i udkanten af byen, og husmændene havde deres lille hus inden for gårdrækken. I midten af byen, hvor vejene til og fra byen samledes, lå forten og gadekæret. Forten var byens samlingssted. Her drev man husdyrene ind fra græsningsarealerne omkring byen, når dyrene skulle malkes og drikke vand. Byens jordløse beboere kunne leje græsningsarealer på forten til et par mindre husdyr.

Ved udskiftningen blev flere gårde flyttet ud fra landsbyen og efterlod huller i gårdrækken. Nogle steder blev der bygget et andet hus på grunden. Andre steder ligger grunden ubebygget hen. I nogle af byerne er forten i dag bebygget, men man kan stadig fornemme den gamle byplan. I de fleste af landsbyerne ses mange gamle huse, og ofte er det stadig de gamle vejforløb, der benyttes. Torkilstrup Gadekær blev renoveret i 1994 med tilskud fra Roskilde Amt.

Bramsnæs Museum

Skovholmene (8)

I fjordens sydligste og mest brakke del ligger fem små rørbevoksede Skovholme. Skovholmene adskiller sig, både hvad plante- og fugleliv angår, fra fjordens øvrige holme. Bevoksningen med tagrør er den mest iøjnefaldende forskel, men der er også fundet visse ualmindelige arter, som ikke findes andre steder i fjorden, f.eks farvevaid, strandkvan og samel. Blandt ynglefuglene findes ferskvandsarter som toppet- og gråstrubet lappedykker, grågås, troldand og blichøne, men også fjord- og havterner samt måger yngler her. I de seneste år er sågar svartbagen, som tidligere kun fandtes i marine områder som Kattegat, begyndt at yngle i fjordens allermest ferske del.

Nørre Hylinge landsby

Borrevejle Center (9)

Borrevejle Center er et 24 tdl. stort rekreativt og naturskønt område lige ud til Roskilde Fjord med udsigt til Skovholmene. Herfra kan man bade og sejle i kano, campere og dyrke forskellige former for ude- og indendørs sport. En teltplads med vejrlig kan benyttes mod betaling 20 kr. pr. person. Følg afmærkning.

Kanosejlad på Roskilde Fjord